

**ФОНД “НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ”
МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО, МЛАДЕЖТА И
НАУКАТА**

НАУЧЕН ОТЧЕТ ЗА ВТОРИ ЕТАП

по договор ДТК-02-54/2009:

**„Информационни технологии за представяне с музика, ноти и
текст на български народни песни в дигитална библиотека”**

13 декември 2011 – 19 юли 2013 г.

Изпълнител:

Институт по етнология и фолклористика с Етнографски музей – БАН

Ръководител на проекта за ИЕФЕМ – БАН:

проф. д.изк. Лозанкапейчева

Научен ръководител на проекта:

проф. д.изк. Лозанкапейчева

Директор на ИЕФЕМ:

проф. д.изк. Лозанкапейчева

юли 2013

Основни научни резултати

- Съставен, редактиран и предаден за печат е капитален сборник „Народни песни от Тракия”.
- Извършена е голяма по обем нелека редакторска и коректорска работа по съгласуване на текстовете на песните относно: машинописния текст, ръкописите в тетрадките на записвача и изпиятия текст от музикалните записи.

РП2. ДИГИТАЛИЗАЦИЯ НА РЪКОПИСИ И СЪЗДАВАНЕ НА БАЗА ОТ ДАННИ НА БЪЛГАРСКИ НАРОДНИ ПЕСНИ

2.3. Създаване на база от данни. Снабдяване на дигиталната библиотека с данни

Дигитализация

- Изобретяване на принципи на съгласуване на противоречивата информация при изходните сведения (нотопис, звукопис, теренен тефтер, машинопис) при редактирането на капиталния сборник.
- Преглед на съществуващите традиции за оформление (тип озаглавяване, служебни данни, метаданни, въвеждане на пряка реч, справочен апарат и пр.) на капитални фолклорномузикални сборници (Л. Пейчева, Гр. Григоров, К. Панайотов).
- Събиране от всички възможни извори (звуков запис, машинопис, ръкопис) на възможно най-пълните сведения за функцията на песните и контекста на тяхното изпълнение (Н. Киров, Гр. Григоров).

Редакторски дейности

- 3 правописни редакционни четения (Гр. Григоров, Н. Киров, Л. Пейчева).
- 2 стихови редакционни четения (Гр. Григоров, Л. Пейчева)
- 2 музикални редакционни четения (Л. Пейчева).
- 2 сричкови редакционни четения (Гр. Григоров, Л. Пейчева).
- Сверяване на съдържанието на песните в различните им варианти (звукови, ръкописни и машинописни) варианти.
- Задълбочено корективно четене на сборника.

Заб.: За облекчаване на сричковата корекция екипът от математици (Н. Киров) предложи софтуерно решение, което пресмята броя на срички на стих и облекчава забелязването на отклоненията (в много случаи излъчването на различие е знак за техническа грешка при набора).

РП5. НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ В МУЗИКАЛНИЯ ФОЛКЛОР

5.2 Класификационна схема на народните песни

Песните са класифицирани по функционални цикли – за нуждата на сборника 1064-те песни са разпределени в сложна йерархична структура на 5 нива с над 160 рубрики.

РП6. НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ В СЛОВЕСНИЯ ФОЛКЛОР

6.1 Фонд на фонетичните отклонения

По замисъл идеята за създаване на фонд на фонетичните отклонения беше призвана да преодолее спъването на търсенето по дума при фонетичен запис. В хода на работата обаче това решение се оказа проблематично: при създаване на фонд от най-вероятните фонетични отклонения, извън обсега на търсенето биха останали редица думи; при употребата на фонд с всички възможни фонетични отклонения, резултатът би показал несвързани с търсенето думи. Ето защо, в процеса на работата идеята беше преработена и екипът предложи две взаимодопълващи се решения:

1. Софтуерна възможност за търсене „чрез маски”, при което чрез търсене на **гне* да бъдат представени резултати и за *agne* и за *yagne*.
2. Създаване на показалци за появата в текста на всички пълнозначни думи: съществителни, прилагателни и числителни имена, глаголи и наречия, като в тези случаи пълнозначните думи са представени в тяхната основна книжовна форма (в мъжки род, единствено число за съществителните и прилагателните имена; в първо лице, единствено число, сегашно време – за глаголите).

6.2. Теренни проучвания

Беше осъществено теренно проучване в гр. Котел и с. Кортен (общ. Нова Загора), целящо да установи и анализира функционирането на песните в тяхната автентична среда и записването на нови образци. В резултат на проучването са записани: 454:23 минути аудиоматериал (с. Кортен) и 200:37 минути (гр. Котел), наред с допълнителни фото- и видеоматериали. В село Кортен бяха направени копия на две тетрадки (120 страници – народни песни; 70 страници – история на селото), в които основният за сборника певец е съхранявал своята фолклорна памет. Предстои дешифрирането на аудиозаписите, описването, наборът и дигитализирането на останалите теренни материали, целящо тяхното научно социализиране.

6.3. Показалци

Като инструмент за етномузиколожки и фолклористични изследвания бяха изработване следните показалци:

- Показалец на песните по тактов размер (Пейчева, Киров).
- Показалец на песните според орнаменталното им съдържание (Пейчева, Киров).
- Показалец на звукоредите по тоново съдържание (Пейчева, Киров).
- Показалец на използваните в песните съществителни нарицателни имена (Пейчева, Киров).
- Показалец на използваните в песните имена на хора – антропоними (Григоров, Киров).
- Показалец на използваните в песните имена на местности – топоними (Григоров, Киров).
- Показалец на използваните в песните имена на различни народности, конфесии, свои и чужди социални групи – етнониими (Григоров, Киров).
- Показалец на използваните в песните имена на празници – еортоними (Григоров, Киров).
- Показалец на използваните в песните числителни имена (числа) (Григоров, Киров).
- Показалец на използваните в песните прилагателни имена (Григоров, Киров).

- Показалец на използваните в песните глаголи (Григоров, Киров).
- Показалец на използваните в песните наречия (Григоров, Киров).

6.4. Други

Изготвяне на речник на диалектните думи (Григоров).

Изготвяне на редакторски бележки под песните (Григоров).

РП7. ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ ЗА ДИГИТАЛИЗАЦИЯ НА МУЗИКАЛНИ ЗАПИСИ

7.1 Експертна дейност

Прослушани бяха всички музикални записи с цел идентификация на текст, запис и бележки на записвача (Гр. Григоров). Направени са съответствия на страниците от тетрадките на Джиджев, съдържащи текстове на песни с идентификаторите на песните в дигиталната библиотека (К. Панайотов).

Изработена е облекчена технология за изработване на разнообразни показалци.

Изработени са и следните показалци:

- Селища, в които са родени и/или живеят изпълнителите (Григоров, Киров).
- Селища, в които са направени записите (Григоров, Киров).
- Хронология на записите (Григоров, Киров).
- Списък на изпълнителите с данни за тях (Григоров, Киров).
- Списък на изпълнените песни от всеки изпълнител (Григоров, Киров).

Уточнена беше и административната принадлежност на селищата спрямо днешното административно деление – записите на Джиджев са описани по старите „околии” (Григоров).

РП8. РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРОЕКТА –

Доклади на конференции и семинари

Lozanka Peycheva, Nikolay Kirov. Bulgarian folklore songs and their presentation in Europeana. // Международна конференция „Европеана и българските институции”, Пловдив, 3-4.04.2012 г. http://nikolay.kirov.be/zip/nkirov_folk_april_2012.pdf

Лозанка Пейчева, Николай Киров. Информационни технологии за представяне с музика, ноти и текст на български народни песни в цифрова библиотека, "Европеана – мисията възможна (Да направим българското културно наследство достъпно за целия свят!)". // Огледалната зала в Ректората на Софийски университет „Св. Климент Охридски”, Ontotext, Sofia, 30.01.2012. http://nikolay.kirov.be/zip/nkk_30_01_2012.pdf

Григор Григоров. Функционален анализ на една жетварска песен. // Пети Царшишманови дни в Самоков, 07.10–09.10. 2011 г.

Публикации

Тодор Джиджев. Народни песни от Тракия. (съст). **Лозанка Пейчева, Григор Григоров;** (ред.) **Лозанка Пейчева, Николай Киров, Григор Григоров.** София,

Академично издателство „Марин Дринов”, 2013, (700 стр., 1066 песни, компакт диск), под печат.

Лозанка Пейчева. Предговор. Малко история. – В: Тодор Джиджев. Народни песни от Тракия. София, 2013, 1-5. (под печат)

Лозанка Пейчева, Григор Григоров. Редакторски бележки. – В: Тодор Джиджев. Народни песни от Тракия. София, 2013, 6-18. (под печат)

Лозанка Пейчева, Григор Григоров. Предговор. – В: Съст. С. Новаков, Н. Гургуров. Кортенски фолклорни приказки, пословици и поговорки от България и Молдова. Молдова, 2013. (под печат)